

Prekentekest: Joh 8,31-36

Jesus sa da til de jøder som var kommet til tro på ham: «Hvis dere blir i mitt ord, er dere virkelig mine disipler. Da skal dere kjenne sannheten, og sannheten skal gjøre dere fri.» De sa til ham: «Vi er Abrahams ætt og har aldri vært noens treller. Hvordan kan du da si at vi skal bli fri?» Jesus svarte dem: «Sannelig, sannelig, det sier jeg dere: Den som gjør synd, er syndens trell. En trell blir ikke i huset for alltid, men en sønn blir der for alltid. Får Sønnen frigjort dere, da blir dere virkelig fri.»

Slik lyder Herrens ord.

Frihet

Kjære menighet. Den første bibelteksten jeg skal få preke over som nyinnsatt sokneprest i Lund og Heskestad handler om frihet. For en utfordrende tekst og et herlig flott tema. Nå er det slik at den samme bibelteksten har talt til mennesker i ulike livssituasjoner opp gjennom århundrene like til vår tid. De første som hørte det Jesus hadde på hjertet var jøder som hadde fattet en gryende interesse for denne lærde og kloke læreren, rabbi Jesus.

Det slår meg at jo mer en leser om historie og lærer om ulike kulturer, så ser en at mennesket er grunnleggende likt til alle tider. Vi kan lett komme til å trekke den kortslutning at vi som har så mange finurlige og avanserte dingser ala mobiltelefoner og GPS, at vi er kommet så mye lenger i utvikling enn mer «primitive» mennesker som levde før oss. Så ser vi ikke at det som mennesker sliter med og de utfordringene en møter i livet, er grunnleggende de samme, uavhengig av tid og sted. Menneskenaturen er overraskende lik, og ulikheter mellom enkeltmennesker har det alltid vært.

De ordene Jesus sa til jødene som hadde fattet en gryende interesse og tro på Jesus, de har også mye å si til mennesker av i dag som har en gryende tro og er søkende, og til oss alle sammen. Men la oss først gå tilbake i tid til dette møtet Jesus hadde med jødene.

Temaet er frihet, men Jesus overrasker. Han talte om frihet til et folk som var bundet og invadert av ytre makthavere, og hadde vært det i århundrer, ja like opp til at staten Israel ble opprettet i 1948. Da Jesus stod fram som leder i folket, ante mange håp. Vi kjenner til av bibelhistorien at folket ville gjøre Jesus til en nasjonal befrier, men Jesus sa: «Mitt rike er ikke av denne verden.» Joh 18,36. I møte med disse jødene som var kommet til tro, kan vi overraskes over at disse mente i fullt alvor at de var frie.

Forklaringen ligger nok i at de levde i en jødisk kultur. De hadde åpenbart forstått at virkelig frihet, det handler ikke om politisk og nasjonal frihet, det handler ikke om – som mange i dag setter så høyt, økonomisk frihet, eller frihet til å kunne disponere sin egen tid. Frihet handler om å være på lag med Gud. Frihet handler om å leve som fisken i vannet, i det elementet Gud har tenkt oss til.

Ufrihet måtte være å utestenges fra pakten med Gud, fra samfunnet med Gud – en redselsfull tanke, og skremmende. For uten Gud var man lost og fortapt. Man var utenfor det livet man var bestemt til av Gud vår skaper. Eller for å gå tilbake til det bildet vi var inne på. Man var som den nyfiskede fisken på land, utenfor sitt rette element – på vei til å gå til grunne, selv om man for en tid kunne studere både fiskeutstyr og andre moderne dingser om man så hadde særinteresse for det.

Men det er ikke tingene vi fyller livet med som gir oss frihet, selv ikke det å dyrke sine lidenskaper og interesser, men det er livet med Gud.

Disippel

Gud representerer alltid sannheten. Hans ord er sannhet, og vi hører Jesus si at sannheten setter fri. Må da ikke, dere, veien til frihet gå via studier i sannhet?

Tenker du på deg selv som en slik student, eller for å bruke det ordet Jesus sa, en disippel? Ikke alle kristne tenker slik, men tror at disipler – ja, det var den gang. I dag er vi bare kristne. Like fullt sier Jesus til oss i dag som han sa det den gang: «Hvis dere blir i mitt ord, er dere virkelig mine disipler.» Å være en disippel er en forutsetning for å få erfare den friheten Jesus har kalt oss til. Vi kjenner dåpsbefalingen. Jesus sa: « ... gjøre dem til disipler». Matt 28,19. Det er vår bestemmelse. Alle kristne er derfor per definisjon disipler. Hvis du ikke har tenkt på deg selv som en disippel, så utfordres du i denne prekenen til å tenke over saken.

Disipler finnes nemlig i alle utgaver og fasonger. Fra de minste til de største. Fra de yngste til de eldste, nyfødte babyer, gutter og jenter, ungdommer og voksne, hele spekteret av personligheter og ulikheter.

Hva er så felles for disse? Jo, for det første: Disipler er født på ny av vann og Ånd. Det er som Jesus sa i samtale med Nikodemus, at ingen kan se Guds rike om han ikke blir født på ny av vann og Ånd. (Joh 3,3ff.) Dåpen er det første av sakramentene, det som innlemmer oss i Guds rike.

For det andre: Disipler sier ja til å følge Jesus. Disipler sier ja til å bli i Jesu ord, som det heter i dagens prekmentekst. På grunnspråket sies dette enda mer poengtert: å bli værende i hans ord. Vi vet at en disippel er det samme som elev eller student. Eller kanskje skal vi si lærling. Vi går kort og godt i lære, og som lærlinger har vi teori ut fra et pensum, men også praksis. Disse tingene går hånd i hånd – lære og praksis. Slik er det å være disippel. Det vi lærer skal vi også sette ut i livet.

Jesu ord

Dette er jo min første preken her. Jeg har så langt sagt noe om at frihet er å høre sammen med Gud. For det andre at denne friheten forutsetter at vi er disipler av Jesus. Uten disippelskap ingen slik frihet. For det tredje at den som

er disippel blir værende i Jesu ord. Men så spør jeg da: Jesu ord – hvilke ord er det? Hva er det her snakk om? Det første vi kan si er at evangeliet må klart høre med.

Vi kjenner jo alle kirkens lære om at Jesus døde på korset som en soning for all verdens synd og at han lever i dag. Dette er helt sentralt. Men den dagen du vet med deg selv at Jesus ikke bare døde for all verdens synd, men også for dine synder, ja for hele deg. Den dagen du tar dette til deg har det skjedd noe med ditt forhold til Jesus. Du har fått et hjerteforhold til han som har kalt deg til å være en disippel, et personlig forhold.

Det sies ikke at de jødene vi hørte om i dagens pretekst hadde et hjerteforhold til Jesus. Men de var altså kommet til å tro på Jesus. Så møtte de utfordringen i møte med sannheten i Jesu ord. Da begynte de å gå i rette med Jesus, motargumentere og krangle. De endte opp med å ville drepe ham. De støtte an mot hans ord og gikk ikke videre som disipler.

En disippel er nemlig en som sier ja til å bli med videre for å bli værende i Jesu ord, stadig videre sammen med Jesus og de ord han har sagt. Det er så mye å lære. Det er så mye å praktisere. Det er så store rikdommer å få del i. Men du kan også møte på det som forarger, som gjør deg frustrert og sinna, enten som følge av hva livet fører deg inn i, eller fordi du sliter med ord og innhold, kanskje ting du ikke forstår.

Mer enn evangeliet

Hva har så Jesus sagt? Jo, han har sagt mer enn evangeliet. Det tar et helt liv å sette seg inn i alt dette, for det skal jo også praktiseres og leves. Noen har en bibelutgave der alle direkte sitat fra Jesus står med rød skrift. Det er fint å ha en slik bibel. Jeg har en selv. Så kan man tenke at å bli i Jesu ord må dreie seg om disse ordene med rød skrift. Jo, det må dreie seg om disse også.

Men hva med det som står i brevene i Det nye testamente? Noen tenker at brevene er bare ord som Peter og Johannes og Paulus har skrevet. Noen forskere har enda til tenkt at brevene i Det nye testamente har forsøkt å skjule hva Jesus har sagt, ja faktisk ment at hele urkirken, de første menighetene, dekket til hvem den historiske Jesus var og skjulte ham for ettertiden.

Så har de sett det sin misjon i å komme til bunns i dette og sile skriftene gjennom vitenskapelige metoder, for så å si destillere ut den historiske Jesus. Dette var Den liberale teologis store prosjekt på 18- og 1900 tallet. Man kunne jo ikke tro på underne, og Paulus og Jesus kunne neppe være helt på bølgelengde, tenkte man. Det hører med til historien at man fant ikke den historiske Jesus gjennom dette vitenskapsarbeidet.

Jeg fristes til å si det med Ibsen, riktignok fra en helt annen sammenheng: «Når utgangspunktet er som galest, blir resultatet tidt originalest.» (Fra Per Gynt) Den kjente teologen Albert Schweitzer oppsummerte denne Jesus-forskningen med

at forskerne har begått den feil å skape en Jesus i sitt eget bilde. Hver forsker – sin Jesus, men altså ingen felles objektiv sannhet.

Dessverre finnes det mye tankegods som er beslektet med dette den dag i dag. Ulikt bibelsyn er mye av grunnen til de store uenighetene i vår kirke. Man er ikke enig om hvilken autoritet de ulike bibelordene skal ha – om de virkelig er Guds sanne ord og det Jesus forkynte. Så er man heller ikke alltid enig om hva ordene betyr.

Mitt utgangspunkt er, og det som dere vil møte i min forkynnelse har det som utgangspunkt og grunntanke, at Jesus valgte ut sine apostler og gav dem fullmakt til å bringe videre hans ord. Før Jesus fór opp til himmelen, lofte han dem en annen talsmann, Den Hellige Ånd, som skulle veilede dem til den fulle sannhet. (Joh 16,13) Pinsedag i Jerusalem gikk dette i oppfyllelse. Det som apostlene siden forkynte med fullmakt fra Jesus selv, det er dette vi møter som det apostoliske budskapet gjennom hele Det nye testamente.

Det er altså ikke en motsetning mellom Jesus og Paulus, mellom den forkynnelsen vi møter i vårt nye testamente og det ord som ble forkynt av Jesus og apostlene.

Når Jesus så taler om å bli i hans ord, da forpliktes vi også av et samlet apostolisk budskap. Ikke bare bibelord med rød skrift, men alt det som apostlene forkynte, ord til trøst, ord til utrusting, ord om håp, men også bud og formaninger. Jesus sa til sine utsendinger: «Den som hører dere, hører meg.» Luk 10,16.

Fri og bundet

Så er det til frihet Jesus har kalt oss. Den oppmerksomme kirkegjenger har kanskje merket seg at det er et paradoks i dette. Jesus taler om frihet men inviterer til å bli sterkt knyttet sammen med ham selv, eller bundet til Jesus, ja faktisk til å bli ett med ham. Det er paradoksalt nok frihet å bli bundet til Jesus. Eller for å si det med ord fra apostelen Paulus: «Jeg lever ikke lenger selv, men Kristus lever i meg. Det liv jeg nå lever her på jorden, det lever jeg i troen på Guds Sønn som elsket meg og gav seg selv for meg.» Gal 2,20.

Jo, det dreier seg om tro og tillit. Det dreier seg om kjærlighet og godhet. Vi kjenner det så godt. Dem man er glad i, sine egne og nære, det oppleves ikke som ufrihet å være i selskap man trives. Som barn av Gud skal vi få bli i Fars hus for alltid, som vi også skal bli i Jesu ord for alltid.

I dag inviterer Jesus til å motta synlige ord. I håndfast brød og vin mottar du Jesu legeme og blod som han ga til soning, også for dine synder. Du mottar og lar det bli til ett med deg, Jesus og du.

Å gå opp til Herrens bord er også en bekjenneshandling. Du og Jesus hører sammen. Nattverden er ikke premiebord for vellykkede. Nei, nattverden er et

sted med nåde for syndere som trenger tilgivelse, for disipler som trenger Jesus. Er du en slik, da er nattverden for deg.

Ære være Faderen og Sønnen og Den Hellige Ånd, som var og er og blir én sann Gud fra evighet og til evighet. Amen.